

УДК 347.77:378:372.8:69.007

DOI: 10.30838/J.BPSACEA.2312.260220.90.614

ВИКЛАДАННЯ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ» В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОФІЛЮ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НОВОЇ ТЕХНІЧНОЇ ЕЛІТИ УКРАЇНИ

ПАПІРНИК Р. Б.¹, к. т. н., доц.,
ЄВСЄЄВА Г. П.², д-р н. держ. упр., проф.,
БАБЕНКО В. А.^{3*}, к. і. н., доц.

¹ Кафедра технології будівельного виробництва, Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел. +38 (0562) 47-22-67; e-mail: prb@mail.pgasa.dp.ua ORCID ID: 0000-0001-7153-9378

² Кафедра українознавства, документознавства та інформаційної діяльності, Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел. +38 (0562) 46-94-98, e-mail: evseeva@i.ua, ORCID ID: 0000-0001-9207-6333

^{3*} Кафедра українознавства, документознавства та інформаційної діяльності, Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», вул. Чернишевського, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел. +38 (0562) 46-94-98, e-mail: ukr@mail.pgasa.dp.ua, ORCID ID: 0000-0001-7105-4653

Анотація. *Постановка проблеми.* Роль інтелектуальної власності у сучасному інформаційному суспільстві стратегічно важлива для формування інтелектуальної еліти країни з чітким розумінням права інтелектуальної власності як основної рушійної сили світової економіки. Інтелектуальна власність набуває все більшого значення для економічного розвитку країни і світу в цілому. Тому надзвичайно нагальною стає проблема створення ефективної системи обізнаності та освіченості населення у сфері інтелектуальної власності, яка б сприяла соціально-економічному розвитку країни. В сучасній системі вищої освіти, коли відбувається інтенсивне переосмислення освітнього процесу, модернізація освіти, надання знань з інтелектуальної власності студентам технічних спеціальностей та безпосередньо набуття ними компетентностей з інтелектуальної власності сприятиме підготовці висококваліфікованих та компетентних, затребуваних на ринку праці фахівців. **Мета статті** – аналіз проблеми необхідності викладання дисципліни «Інтелектуальна власність» у ЗВО будівельного профілю, дослідження її впливу на сучасних фахівців-будівельників, фахівців-архітекторів, фахівців-механіків для формування їх умінь та компетентностей, необхідних для молодшої технічної еліти країни. **Висновки.** Одне з головних завдань, які постали сьогодні перед кожним ЗВО, – це створення сприятливих умов для професійного та творчого зростання студентської молоді, задля набуття та формування необхідних знань та вмінь. Викладання інтелектуальної власності у ЗВО будівельного профілю має надзвичайно велике значення для формування нової технічної еліти в умовах нового інформаційного суспільства, яка має бути носієм інноваційної свідомості та визначати результати своєї творчої праці, свою інтелектуальну власність, форми охорони та захисту об'єктів права інтелектуальної власності.

Ключові слова: інтелектуальна власність; інтелектуальна діяльність; будівельна галузь; технічна еліта; освітні технології; викладання ІВ

ПРЕПОДАВАНИЕ «ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ» В ЗАВЕДЕНИЯХ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ СТРОИТЕЛЬНОГО ПРОФИЛЯ КАК ВАЖНЕЙШИЙ ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ НОВОЙ ТЕХНИЧЕСКОЙ ЭЛИТЫ УКРАИНЫ

ПАПИРНИК Р. Б.¹, к. т. н., доц.,
ЕВСЕЕВА Г. П.², д-р н. гос. упр., проф.,
БАБЕНКО В. А.^{3*}, к. и. н., доц.

¹ Кафедра технологии строительного производства, Государственное высшее учебное заведение «Приднiпровская государственная академия строительства и архитектуры», ул. Чернышевского, 24-а, 49600, Днипро, Украина, тел. +38 (0562) 47-22-67; e-mail: prb@mail.pgasa.dp.ua ORCID ID: 0000-0001-7153-9378

² Кафедра українознавства, Государственное высшее учебное заведение «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», ул. Чернышевського, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел. +38 (0562) 46-94-98, e-mail: evseeva@i.ua, ORCID ID: 0000-0001-9207-6333

^{3*} Кафедра українознавства, Государственное высшее учебное заведение «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», ул. Чернышевського, 24-а, 49600, Дніпро, Україна, тел. +38 (0562) 46-94-98, e-mail: ukr@mail.pgasa.dp.ua, ORCID ID: 0000-0001-7105-4653

Анотація. Постановка проблеми. Роль інтелектуальної власності в сучасному інформаційному суспільстві є стратегічно важливою для формування інтелектуальної еліти країни з чітким розумінням права інтелектуальної власності як головної рушійної сили світової економіки. Інтелектуальна власність набуває все більше визначального значення для економічного розвитку країни та світу в цілому. Тому проблема створення ефективного механізму грамотності та освітності населення в сфері інтелектуальної власності, яка б сприяла соціально-економічному розвитку країни, стає надзвичайно актуальною. В сучасній системі вищої освіти, коли відбувається інтенсивне переосмислення освітнього процесу, модернізація освіти, надання знань по інтелектуальній власності студентам технічних спеціальностей і безпосереднє отримання ними компетентностей по інтелектуальній власності буде сприяти підготовці висококваліфікованих і компетентних, затребуваних на ринку праці фахівців. **Цель статьи** – аналіз проблеми необхідності викладання дисципліни «Інтелектуальна власність» в ЗВО будівельного профілю, дослідження її впливу на сучасних фахівців-будівельників, фахівців-архітекторів, фахівців-механіків при формуванні їхніх умінь і компетентностей, необхідних для молодшої технічної еліти країни. **Выводы.** Одним з головних завдань, які сьогодні стоять перед кожним ЗВО, є створення сприятливих умов для професійного та творчого зростання студентської молоді, для набуття необхідних знань і умінь. Викладання інтелектуальної власності в ЗВО будівельного профілю має велике значення для формування нової технічної еліти в умовах нового інформаційного суспільства, яка повинна бути носієм інноваційного мислення і визначати результати свого творчого праці, своєю інтелектуальною власністю, формою захисту та захисту об'єктів права інтелектуальної власності.

Ключевые слова: інтелектуальна власність; інтелектуальна діяльність; будівельна галузь; технічна еліта; освітні технології; викладання ІС

TEACHING "INTELLECTUAL PROPERTY" IN THE INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION OF CONSTRUCTION PROFILE AS AN IMPORTANT FACTOR FOR THE FORMATION OF NEW TECHNICAL ÉLITE OF UKRAINE

PAPIRNYK R.B.¹, *Cand. Sc. (Tech.), Ass. Prof.*,
YEVSIEIEVA H.P.², *Dr. Sc. (Publ. Administr.), Prof.*,
BABENKO V.A.^{3*}, *Cand. Sc. (Hist.), Ass. Prof.*

¹ Department of Construction Production Technology, State Higher Educational Institution "Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture", 24-a, Chernyshevskoho St., 49600, Dnipro, Ukraine, tel.: +38 (0562) 47-22-67; e-mail: prb@mail.pgasa.dp.ua ORCID ID: 0000-0001-7153-9378

² Department of Ukrainian Studies, Documentation and Information Activity, State Higher Educational Institution "Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture", 24-a, Chernyshevskoho St., 49600, Dnipro, Ukraine, tel.: +38 (0562) 46-94-98, e-mail: evseeva@i.ua, ORCID ID: 0000-0001-9207-6333

^{3*} Department of Ukrainian Study, Documentation and Information Activities, State Higher Educational Institution "Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture", 24-a, Chernyshevskoho St., 49600, Dnipro, Ukraine, tel.: +38 (0562) 46-94-98, e-mail: ukr@mail.pgasa.dp.ua, ORCID ID: 0000-0001-7105-4653

Abstract. Problem statement. The role of intellectual property in today's information society is strategically important for the formation of the intellectual élite of a country with a clear understanding of intellectual property rights as the main driving force of the global economy. The intellectual property is becoming increasingly decisive for the country's economic development and the world as a whole. Therefore, the problem of creating an effective system of awareness and education of the population in the field of intellectual property, which would contribute to the socio-economic development of the country, becomes extremely urgent. In the modern higher education system, when intensive rethinking of the educational process is taking place, modernization of education, provision of intellectual property knowledge to students of technical specialties and direct acquisition of their intellectual property competences will facilitate the training of highly qualified and competent, in-demand professionals in labor market. **Purpose.**

Analysis of the problem of necessity of teaching the discipline "Intellectual property" in the construction profile HEI, study of its influence on modern specialists-builders, specialists-architects, specialists-mechanics in the formation of their skills and competences necessary for the young technical élite of the country. **Conclusions.** One of the main challenges facing each HEI today is to create an enabling environment for student youth to grow professionally and creatively, to acquire and develop necessary knowledge and skills. Teaching intellectual property in the construction profile HEI is extremely important for the formation of a new technical élite in the context of a new information society, which should be the carrier of innovative consciousness and determine the results of their creative work, their intellectual property, forms of protection and protection of objects of intellectual property rights.

Keywords: *intellectual property; intellectual activity; construction industry; technical élite; educational technologies; teaching IP*

Постановка проблеми. Аналіз перебігу сучасних суспільно-політичних процесів, нових викликів і загроз у внутрішній та зовнішній політиці дає підстави вести мову про завершення початкового етапу становлення України як держави. Сьогодні починають активізовуватися проблеми подальшого вибору і визначення стратегії й тактики суспільно-політичного розвитку держави. Визначну роль у цих процесах має відігравати саме еліта. Формування української національної еліти – одна з найболючіших проблем сьогодення. Державі потрібна власна національно забарвлена еліта, високоінтелектуальна, професійно відповідальна, глибоко патріотична, віддана власному народові, Україні, бо лише така еліта здатна сформувати цінності та ідеали, консолідувати націю, спрямувати її енергію на розумні та корисні справи та виконати, за визначенням В. Фесенка, «найголовнішу місію, здійснення якої зможуть оцінити тільки майбутні покоління – правильний стратегічний вибір геополітичної траєкторії розвитку українського суспільства» [12].

Прийняття нової редакції Закону України «Про вищу освіту» у 2019 р. стало поштовхом до нових кроків Української держави, спрямованих на модернізацію системи вищої освіти з урахуванням процесів європейської інтеграції та розвитку єдиного Європейського простору вищої освіти, впровадження нових технологій навчання та виховання нової технічної еліти України з чітким розумінням права інтелектуальної власності як основної рушійної сили світової економіки. Бо «наявність знань з інтелектуальної власності сприяє реалізації творчого потенціалу

молоді, яка починає не тільки цікавитись творчою роботою, а й розуміти та бачити переваги, комерційну вигоду введення інтелектуальної власності у господарський обіг»[3]. У проекті «Національної стратегії у сфері інтелектуальної власності на період 2020–2025 роки», яку нещодавно було представлено на Міжнародному форумі «Innovation market 2019» та затверджено на парламентських слуханнях «Побудова ефективної системи охорони інтелектуальної власності в Україні» 16 грудня 2019 року, роль інтелектуальної власності для формування інтелектуальної еліти країни визначено однозначно стратегічно важливою: «Отримання знань з інтелектуальної власності студентами різних спеціальностей та безпосередньо набуття компетентностей з ІВ в системі вищої освіти сприятиме поєднанню освіти з наукою та виробництвом з метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку України, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях. Це також сприятиме міжнародній інтеграції та інтеграції системи вищої освіти України у Європейській простір вищої освіти та Європейський дослідницький простір, з урахуванням збереження і розвитку досягнень та прогресивних традицій національної вищої школи» [7].

На сьогодні надзвичайно гостро постає проблема коли, користуючись наданою автономією, заклади вищої освіти України недооцінюють роль дисципліни «Інтелектуальна власність», що в результаті зумовлює недостатню «патентну

грамотність» у галузі ІВ як керівників підприємств, так і суспільства в цілому, нестачу фахівців-менеджерів ІВ, фахівців з оцінювання об'єктів права інтелектуальної власності (далі ОПІВ) тощо.

«Чим більшого значення вона (ІВ) набуває для економічного розвитку і створення матеріальних благ, тим більш нагальною стає проблема створення ефективної системи обізнаності та усвідомлення населення у сфері інтелектуальної власності, яка б сприяла соціально-економічному розвитку країни» [7].

Більшість розвинених країн зробили пріоритетом інноваційний розвиток економіки через створення цивілізованих освітніх програм щодо інтелектуальної власності. Але в Україні, яка раніше посідала провідне місце в Європі за кількістю науковців, державна влада продовжує недооцінювати та не використовувати повною мірою цей потужний потенціал, що наразі посилює негативний вплив світової економічної кризи.

Аналіз публікацій. Проблема викладання дисципліни «Інтелектуальна власність» у закладах вищої освіти України професійно розробляють уже близько двох десятиліть провідні вчені у галузі права інтелектуальної власності України, які не тільки беруть участь у формуванні законодавчої бази у сфері ІВ, а й є авторами підручників для закладів вищої освіти [5; 6; 8].

Наявні навчальні посібники та публікації на означену тематику і викладачів-практиків, які за багаторічний досвід викладання ІВ напрацювали власні методики та мають власне бачення проблеми [1–4; 11]. Але у зв'язку з тим, що викладання інтелектуальної власності у ЗВО будівельного профілю має свою, особливу специфіку, а провідну роль в Україні на сучасному етапі її розвитку відіграє саме технічна еліта, для формування якої найважливішим постає наукове перетворення світу, означена проблема вимагає подальших наукових досліджень.

Мета статті – аналіз проблеми необхідності викладання дисципліни «Інтелектуальна власність» у ЗВО будівельного профілю, дослідження її впливу на сучасних фахівців-будівельників, фахівців-архітекторів, фахівців-механіків для формування їх умінь та компетентностей, необхідних для молодшої технічної еліти країни.

Виклад матеріалу. Сучасний стан викладання дисципліни «Інтелектуальна власність» у ЗВО України відмічається надзвичайно негативними тенденціями: «Університети, які діють на праві автономії, самостійно обирають навчальні курси, відтак лише поодинокі факультети залишили повні курси з інтелектуальної власності (прикладом можуть бути філологічні факультети, журналістики, іноді – юридичні, деякі технічні). Викладання курсів та програм з ІВ здійснюється переважно в межах інших спеціальностей (технічні науки, право, інформатика, економіка тощо), кількість вишів, що здійснюють викладання курсів з ІВ, також істотно скорочена. При тому, що на щорічних професійних конференціях з інтелектуальної власності, які проводяться в Україні у різних вишах у містах Києві, Львові, Черкасах, Харкові тощо, необхідність підготовки фахівців з ІВ незмінно підтверджується» [7]. Як бачимо, нагальною проблемою на сьогодні є відсутність якісної освіти з інтелектуальної власності в Україні. Що ж насправді відбулося й до цього часу відбувається з викладанням ІВ у ЗВО України?

Згідно з наказом МОНУ від 20.10.2004 р. № 811 «Про запровадження у ВНЗ навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність», означена дисципліна понад десять років була обов'язковою у вищій освіті України для всіх факультетів і спеціальностей у рамках лекційних годин (15–30), практичних занять (6–8 годин на деяких спеціальностях) та заліку, що дозволяло студентам ЗВО отримати хоча б початкові знання з основ інтелектуальної власності.

За неофіційними підрахунками, курс з інтелектуальної власності прослухали 120 тисяч студентів вишів України. Але після наказу МОН України від 04.03.2015 р. № 235 було скасовано дію наказу МОН від 20.10.2004 р. № 811 «Про запровадження у ВНЗ навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність». Після означеного наказу викладання «Інтелектуальної власності» або припинилося зовсім, або звелось до формального викладання в межах інших дисциплін (на кшталт «Методологія наукових досліджень з основами інтелектуальної власності», обсягом 6–8 годин) у більшості ЗВО України.

Тільки деякі виші технічного спрямування, до яких належить і ДВНЗ ПДАБА, керівництво яких володіє державницьким, стратегічним мисленням та розумінням цього важливого чинника у формуванні технічної еліти, залишило викладання курсу «Інтелектуальна власність». У Придніпровській академії будівництва та архітектури дисципліна «Інтелектуальна власність» викладається сьогодні майже для всіх магістерських програм, як технічних – будівельних, архітектурних, механічних спеціальностей, так і економічних, в обсязі 3 кредитів (30 аудиторних годин та 60 годин самостійної роботи).

Надання хоча б початкових знань у сфері інтелектуальної власності студентам вказаного вишу справді можна вважати досягненням, яке не може бути втраченим. «Тим більше, що ця дисципліна має інтегративний характер, перебуваючи на стику самостійних дисциплін та базуючись на попередніх знаннях із фундаментальних та професійних дисциплін. Студенти усіх спеціальностей, чи то технарі, чи то економісти, набувають знання хоча б загальних понять у сфері інтелектуальної власності» [3].

У сучасному інформаційному суспільстві кожному майбутньому фахівцю з будь-якої спеціальності необхідно вміти визначати результат своєї творчої праці, свою інтелектуальну власність, форми її охорони, захисту та комерціалізації. Ці

знання дають можливість студентам виокремити особливі об'єкти права інтелектуальної власності, актуальні для їх професійної діяльності, як будівельників, механіків, архітекторів, так і економістів або екологів. «Саме тому важливим завданням для викладачів технічних ЗВО є можливість показати особливості об'єктів права інтелектуальної власності, надати спеціальні знання та навички роботи з цими особливими об'єктами. У результаті навчання студенти отримають не тільки необхідні знання, а й вміння застосовувати нормативно-правові акти при забезпеченні правової охорони об'єктів права ІВ та під час роботи з науково-технічною документацією, проведення патентних досліджень у певній галузі техніки, визначення нематеріальних активів та інтелектуального капіталу у сфері економіки» [3].

Це все надзвичайно важливо для сучасних фахівців в умовах входження України до європейського простору. Вища освіта сьогодні «має сприяти формуванню креативного стилю мислення у молоді, яка здібна творити і виконувати складні міждисциплінарні завдання, ефективно і своєчасно відповідаючи на наявний суспільний запит» [7]. Токійська декларація про культуру інтелектуальної власності (2004 р.) відмічала особливу важливість існування та формування таких рис для сучасного суспільства, які бачаться актуальними до сьогоднішнього дня: «...суспільство з високим рівнем культури в галузі ІВ, яке розуміє й поважає інтелектуальну творчість, орієнтоване на стабільність, що дозволяє стійко розвивати не тільки економіку, а й винахідницьку та інноваційну діяльність для подолання викликів, які загрожують усьому суспільству, нинішньому і майбутнім поколінням, сприяючи таким чином процвітанню всього людства» [7].

Виходячи з цього, незаперечною, на нашу думку, постає важливість збереження курсу «Інтелектуальна власність» для студентів ЗВО будівельного профілю, «оскільки саме в цій дисципліні студенти

можуть познайомитися з організацією винахідницької діяльності, з методами пошуку науково-технічних рішень, доповнити вже отримані знання під час вивчення інших дисциплін із методів наукового аналізу отримання та обробки даних тощо» [3].

Але є аспекти, що потребують внесення деяких змін для поліпшення якості надання знань та формування компетентностей студентів. Для того, щоб знання у сфері інтелектуальної власності могли б отримати якомога більше студентів, оптимальніше було б надавати початкові знання студентам освітнього рівня «бакалавр» на третьому або четвертому курсі. Бо, як слушно відмічається в «Національній стратегії у сфері інтелектуальної власності на період 2020–2025 роки»: «Нині у ВНЗ України відсутні дисципліни з ІВ, адаптовані для відповідних спеціальностей, які б сприяли набуттю знань з ІВ не лише на рівні спеціалізованих освітніх магістерських програм з ІВ (права, управління), а й інших спеціальностей, у т. ч. на бакалавратурі. Зазначена ситуація стала наслідком певних нормотворчих дій уряду» [7].

Виходячи з цього, та щоб отримані раніше знання та навички студенти могли використати для виконання магістерської роботи, необхідно, на нашу думку, продовжити вивчення інтелектуальної власності у курсі «Захист інтелектуальної власності» для магістрів, як професійних, так і наукових.

До сьогодні існує проблема обмеженості аудиторного часу (30 лекційних годин), через яку та «відсутність практичних занять неможливо сформувати необхідні вміння та компетентності, а саме: навчити студентів правильно оформити заявку на винахід або інший об'єкт права інтелектуальної власності, познайомити з оформленням ліцензійної угоди про передачу прав на будь-який об'єкт права інтелектуальної власності. Лекційного часу викладачам вистачає лише для формування загального уявлення про інтелектуальну власність» [3].

Окрім цього, як зазначається в проекті Національної стратегії у сфері

інтелектуальної власності на період 2020–2025 роки: «Відсутні й дистанційні курси з інтелектуальної власності для студентів різних галузей знань, бізнесу, школярів тощо» [7]. За результатами публічних обговорень на форумах, семінарах та конференціях професійним майданчиком для їх створення, що зможе зібрати фахівців з ІВ з України для підготовки таких дистанційних курсів, постає на сьогодні Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності Національної академії правознавчих наук України (далі НДІВ НАПрНУ) як провідний науковий та методологічний центр країни у сфері ІВ.

Викладачі ДВНЗ ПДАБА включилися в процес створення окремих програм, спрямованих для навчання студентів, котрі не спеціалізуються в галузі ІВ, підготувавши два навчальні посібники, що засвідчується і авторським свідоцтвом [11]. Задля формування базових компетенцій студентів на основі вивчення даної дисципліни розроблено також посібник для студентів заочної та дистанційної форми навчання. Але вже на часі розроблення сучасного дистанційного курсу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема, технології дистанційного та інтерактивного навчання, задля їх поєднання з традиційними методами освітнього процесу, що можливо зробити разом з НДІВ НАПрНУ. Тим більше, що ДВНЗ ПДАБА та НДІВ НАПрНУ у 2019 році підписали Угоду про співробітництво, де, серед іншого, зазначено такі форми співробітництва: підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації; організація, проведення та участь у наукових конференціях, круглих столах, семінарах, тренінгах тощо; підготовка та видання науково-методичних матеріалів, навчальних посібників, підручників, монографій, наукових програм тощо.

У рамках цієї Угоди, 28–31 листопада 2019 р. ДВНЗ ПДАБА та Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності Національної академії правознавчих наук України підготували та провели на базі

академії Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Інтелектуальна власність в Україні: проблеми та перспективи розвитку в інформаційному суспільстві». Конференція відбувалася в Інтернет-форматі «Київ–Дніпро» та в процесі підготовки та наукового обговорення розвитку інтелектуальної власності, проблеми її викладання об'єднала близько 20 ЗВО України, зокрема: КНУ імені Тараса Шевченка; НТУ України «КПІ імені І. Сікорського»; Національний транспортний університет, Херсонський національний технічний університет; Сумський державний університет та багато інших.

Проведення заходу всеукраїнського масштабу не тільки посприяло науковому обговоренню питання розвитку інтелектуальної власності в Україні, а й дало можливість використати цю наукову подію для більш глибокого та практичного опанування знань з інтелектуальної власності студентами-магістрами з різних факультетів та спеціальностей. В означеній конференції взяли участь 12 магістрів ДВНЗ ПДАБА та 14 студентів та магістрів з інших навчальних закладів, які подали свої тези у співавторстві з викладачами на різноманітну тематику з інтелектуальної власності.

Основне завдання викладачів інтелектуальної власності ЗВО будівельного профілю «у підготовці інженерів, технологів, науковців – це завдання навчити студентів працювати із законодавчими документами; виявляти об'єкти інтелектуальної власності, ідентифікувати об'єкти інтелектуальної власності, оформляти заявки на об'єкти права власності. При підготовці архітекторів – навчити визначати архітектурні твори як об'єкти права ІВ, реєструвати авторські права на архітектурні твори; обирати форму охорони прав на ці об'єкти інтелектуальної власності. У підготовці фахівців економічних спеціальностей особливо важливо виявляти нематеріальні активи як об'єкти права ІВ, визначати інтелектуальний капітал, інноваційні технології в економіці» [3].

Дуже дієвою та цікавою для студентів формою роботи, яку запроваджено у ДВНЗ ПДАБА, стала участь в окремих лекційних заняттях фахівців-практиків із механіки, будівництва тощо, які мають патенти на свої наукові розробки. «Це хороша можливість для студентів ближче познайомитися з практикою науково-дослідницької роботи, з результатами патентування – винаходами та корисними моделями... Навчання на прикладі викладачів-новаторів та винахідників дає найкращий ефект. Саме такий приклад може спонукати студентів до винахідництва, до креативного мислення, до практичного втілення набутих у курсі «Інтелектуальна власність» знань та умінь» [3].

Дисципліна «Інтелектуальна власність» має бути органічно адаптована до інших дисциплін, що викладаються студентам технічних ЗВО будівельної галузі, а студентська молодь як майбутня технічна еліта країни має стати носієм інноваційної свідомості, що активно використовує набуті теоретичні знання у професійній діяльності та усвідомлює своє важливе місце у сучасному інноваційному просторі України та світу.

Висновки. Актуальність знань з ІВ для молодшої технічної еліти країни доводить «Національна стратегія у сфері інтелектуальної власності на період 2020–2025 роки». Цей важливий документ обґрунтовує необхідність викладання дисципліни «Інтелектуальна власність» у ЗВО України стратегічними завданнями, що наразі виконує наша держава: «...отримання знань з інтелектуальної власності в системі вищої освіти, із дотриманням принципу наступності процесу здобуття вищої освіти, створить умови для розбудови суспільства, що розуміє цінність власних досягнень та вигод, які можна отримати через інновації та використання прав на результати власної творчості, сприятиме активізації інновацій та комерціалізації, фаховому забезпеченню інструментального використання прав ІВ як цілеспрямованої складової інноваційної політики, якісному забезпеченню захисту прав ІВ» [7].

Проект Національної стратегії затверджений на парламентських слуханнях «Побудова ефективної системи охорони інтелектуальної власності в Україні» 16 грудня 2019 року. Серед проблем, які на сьогодні є в Україні у сфері інтелектуальної власності, можна зазначити, зокрема: недостатнє освоєння результатів інтелектуальної творчості та інноваційної діяльності; низький рівень використання малими і середніми підприємствами потенціалу інтелектуальної власності; високий рівень піратства та інтелектуальної контрафакції; патентний тролінг тощо, було названо й «актуальність та необхідність формування послідовної політики у сфері

інтелектуальної власності у системі науки і освіти» [9].

Виходячи з цього, одне із головних завдань, які постали сьогодні перед кожним ЗВО, – це створення сприятливих умов для студентської молоді задля професійного та творчого зростання. Викладання інтелектуальної власності у вищій будівельній професії має надзвичайно велике значення для формування нової технічної еліти в умовах нового інформаційного суспільства, яка має бути носієм інноваційної свідомості та вміти визначати результати своєї творчої праці, свою інтелектуальну власність, форми охорони та захисту об'єктів права інтелектуальної власності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабенко В. А., Лимар А. П. Інтелектуальна власність : навч. посіб. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2011. 153 с.
2. Бабенко В. А., Омелян-Скирта Н. Г. Основи інтелектуальної власності : навч. посіб. Дніпропетровськ : ПДАБА, 2011. 140 с.
3. Бабенко В. А. Удосконалення форм і методів впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій при викладанні курсу «інтелектуальна власність» студентам технічних ВНЗ будівельної галузі. *Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури*. 2017. № 6. С. 85–97.
4. Бабенко В. А., Папірник Р. Б. Викладання інтелектуальної власності в технічних ЗВО у вимірах сучасних вимог. *Інтелектуальна власність в Україні: проблеми та перспективи розвитку в інформаційному суспільстві* : тези Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 28–29 листоп. 2019 р. Київ – Дніпро : НДІ ІВ НАПрНУ – ПДАБА, 2019. 424 с. С. 368–374.
5. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність : підруч.; 2 вид. Київ : Знання, 2008. 431 с.
6. Дроб'язко В. С., Дроб'язко Р. В. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2004. 512 с.
7. Національна стратегія у сфері інтелектуальної власності на період 2020 – 2025 роки (проект). NIPO UA : веб-сайт. URL : <http://nipo.org.ua/activity/stvorennya-efektivnogo-navchalnogo-centru-u-sferi-intelektualnoi-vlasnosti-iv> (дата звернення : 01.02.2020).
8. Орлюк О., Савінова Н. Право інтелектуальної власності : обрати не можна відмовитись. URL : <http://ndiiv.org.ua/ua/o-orlyuk-n-savinova-pravo-intelektual/> (дата звернення : 01.12.2019).
9. Про парламентські слухання на тему: «Побудова ефективної системи охорони інтелектуальної власності в Україні», 16 грудня 2019 року. Верховна Рада України : офіційний веб-портал. URL : <https://rada.gov.ua/news/Novyny/186120.html> (дата звернення : 01.02.2020).
10. Савицький М. В., Євсєєва Г. П. Концептуальні проблеми захисту прав інтелектуальної власності в науково-технічній діяльності освітян. *Інтелектуальна власність в Україні: проблеми та перспективи розвитку в інформаційному суспільстві* : тези Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 28–29 листоп. 2019 р. Київ – Дніпро : НДІ ІВ НАПрНУ – ПДАБА, 2019. 424 с. С. 170–175.
11. Навчальний посібник «Основи інтелектуальної власності» : Свідectво про реєстрацію авторського права на твір № 48467 від 26.03.2013 р. Державної служби інтелектуальної власності України / І. І. Верба, В. О. Коваль; за ред. С. В. Чікін. Київ : НТУУ «КПІ», 2013. 262 с.
12. Фесенко В. Формування нової української еліти. *І*-2006. № 45. С. 117–121.

REFERENCES

1. Babenko V.A. and Limar A.P. *Intelektual'na vlasnist'* : navch. posib [Intellectual property : tutorial]. Dnipropetrovsk : DRIDU NADU, 2011, 153 p. (in Ukrainian).
2. Babenko V.A. and Omelyan-Skirt N.G. *Osnovi intelektual'noi vlasnosti* : navch. posib. [Fundamentals of Intellectual Property]. Dnipropetrovsk : PSACEA, 2011, 140 p. (in Ukrainian).

3. Babenko V.A. *Udoskonalennya form i metodiv vprovadzhennya informacijnno-kompyuternih tehnologij pri vikladanni kursu «intelektual'na vlasnist'» studentam tehnicnih VNZ budivel'noi galuzi* [Improvement of forms and methods of introduction of information and computer technologies in teaching the course "intellectual property" to students of technical universities of the construction industry]. *Visnik Prydniprovs'koï derzhavnoi akademii budivnictva ta arhitekturi* [Bulletin of Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture]. 2017, no. 6, pp. 85–97. (in Ukrainian).
4. Babenko V.A., Papirnik R.B. *Vikladannya intelektual'noi vlasnosti v tehnicnih ZVO u vimirah suchasnih vimog* [Teaching Intellectual Property in Technical HLW in Measuring Modern Requirements]. *Intelektual'na vlasnist' v Ukraïni: problemi ta perspektivi rozvitku v informacijnomu suspil'stvi : tezi Vseukr. nauk.-prakt. konf.* [Intellectual Property in Ukraine: Problems and Prospects for Development in the Information Society : abstracts of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference]. Kyiv, 28–29 November 2019. Kyiv–Dnipro : SRI IP NAPNU – PSACEA, 2019, 424 p., pp. 368–374. (in Ukrainian).
5. Basilevich V.D. *Intelektual'na vlasnist' : pidruchnyk* [Intellectual property : textbook]. 2nd edition, Kyiv : Knowledge, 2008, 431p. (in Ukrainian).
6. Drobiazko V.S. and Drobiazko R.V. *Pravo intelektual'noi vlasnosti : navch. posibnyk* [Intellectual property law : textbook]. Kyiv : Yuricom Inter, 2004, 512 p. (in Ukrainian).
7. *Nacional'na strategiia u sferi intelektual'noi vlasnosti na period 2020–2025 roki (proekt)* [National Intellectual Property Strategy for the period 2020–2025] (project). NIPO UA : website. (Accessed : 01.02.2020). (in Ukraine).
8. Orlyuk O. and Savinova N. *Pravo intelektual'noi vlasnosti : obrati ne mozhna vidmovitis'* [Intellectual property right : it is impossible to refuse to choose]. (Accessed : 01.12.2019). (in Ukraine).
9. *Pro parlaments'ki sluhannya na temu : “Pobudova efektyvnoi sistemi ohoroni intelektual'noi vlasnosti v Ukraïni”, 16 grudnya 2019 roku* [On Parliamentary Hearings on “Building an Effective Intellectual Property Protection System in Ukraine”, December 16, 2019.]. The Verkhovna Rada of Ukraine: official web portal. (Accessed : 01.02.2020). (in Ukraine).
10. Savitsky M.V. and Evseyeva G.P. *Konceptual'ni problemi zahistu prav intelektual'noi vlasnosti v naukovo-tehnicnij diyal'nosti osvityan* [Conceptual problems of protection of intellectual property rights in scientific and technical activity of educators]. *Intelektual'na vlasnist' v Ukraïni: problemi ta perspektivi rozvitku v informacijnomu suspil'stvi : tezi Vseukr. nauk.-prakt. konf.* [Intellectual Property in Ukraine: Problems and Prospects for Development in the Information Society : abstracts of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference]. Kyiv, 28–29 November 2019. Kyiv–Dnipro : SRI IP NAPNU – PSACEA, 2019, 424 p., pp.170–175. (in Ukrainian).
11. *Navchal'nij posibnyk «Osnovi intelektual'noi vlasnosti» : svidoctvo pro reestraciju avtors'kogo prava na tvir № 48467 vid 26.03.2013 r. Derzhavnoi sluzhbi intelektual'noi vlasnosti Ukraïni* [Educational manual "Fundamentals of Intellectual Property": certificate of registration of copyright for the work no. 48467 from 26.03.2013 of the State Intellectual Property Service of Ukraine]. I.I. Verba and V.O. Koval; edited by S.V. Chikin. Kyiv : NTUU "KPI", 2013, 262 p. (in Ukrainian).
12. Fesenko V. *Formuvannya novoi ukrains'koï eliti* [Formation of the new Ukrainian elite]. *І* – 2006, no. 45, pp. 117–121. (in Ukrainian).

Надійшла до редакції : 04.02.2020.